

Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu juhatuse aruanne 2021

ANIMAL BREEDERS ASSOCIATION of ESTONIA



Juhatus alates 15.04.2003

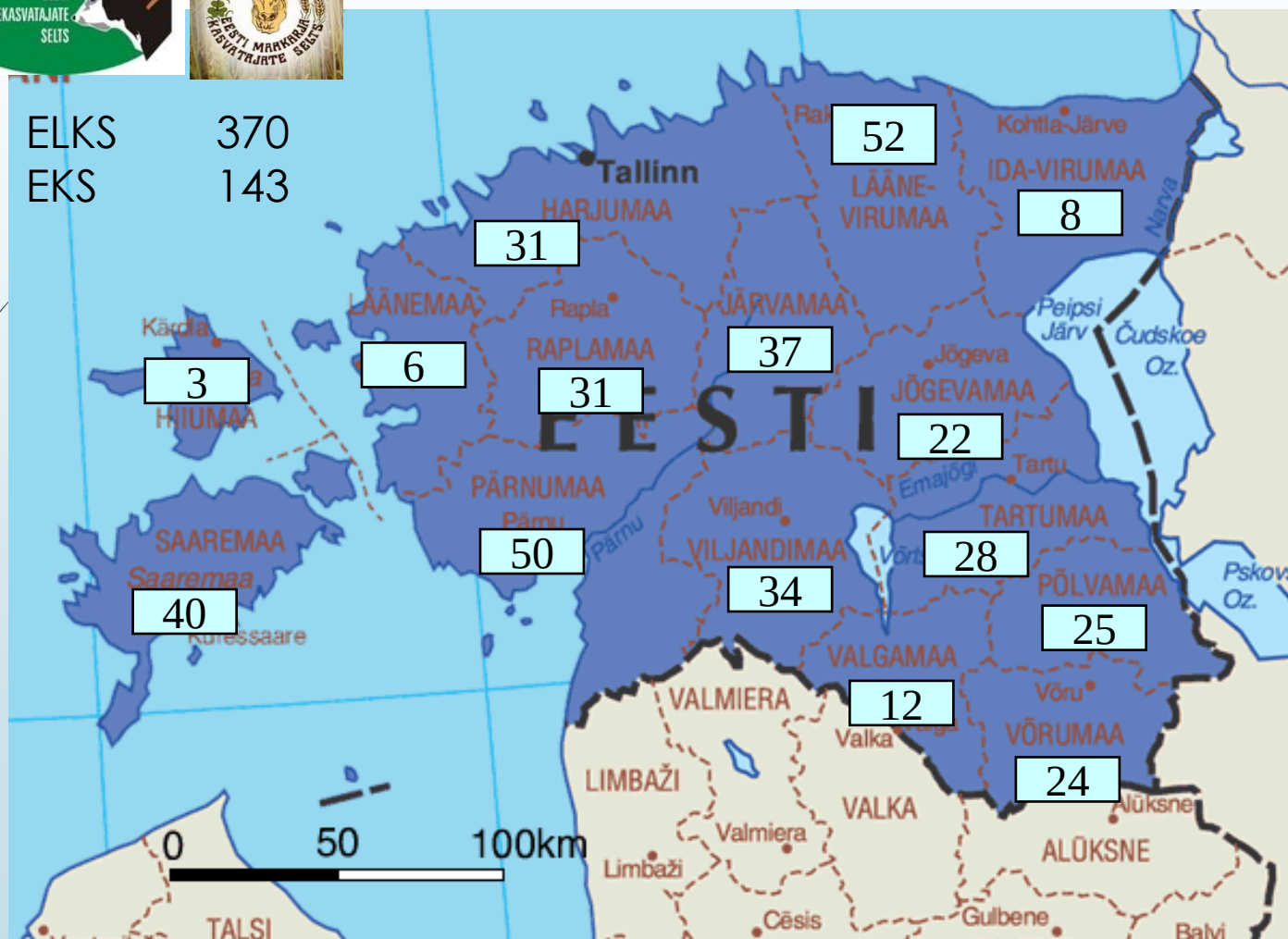


- 2-liikmelise juhatusse kuuluvad:
 - Juhatusesimees – Tanel-Taavi Bulitko
 - Juhatuseliige – Peeter Padrik (spermatootmiskeskuse juhataja)
- Alates 2020 jaanuarist – juhatus 2-liikmeline
- Juhatus lähtub oma igapäevatöös:
 - põhikirjalistest kohustustest ja tegevusvaldkondadest
 - aretusprogrammis püstitatud eesmärgid
 - nõukogu ettepanekutest ja otsustest
 - audiitori ettepanekutest
 - Eesti ja EL seadusandlusest

ETKÜ liikmeskond – 403



ELKS 370
EKS 143



ETKÜ liikmeskond

- 2021 – astus välja 20 liiget
- 2021. a lisandus 1 liige Koidula talu OÜ (Pärnu)
- 2021 – said arve 408 liiget
- ETKÜ teenust kasutas 515 (-49) klienti:
 - neist JK alused - 344 (-26)
 - mitte JK alused – 171 (-23)
 - 2021-2022 – 36 karja lõpetasid JK
 - Piimaveist JK karjade arv **399** (31.12.21)
 - Lihaveiste JK karjade arv **455** (16.06.22)

ANIMAL BREEDERS ASSOCIATION of ESTONIA



ELKS juhatus valitud juulis 2021



EK Selts



ETKÜ töötajad 31.12.2021

- Töölepingu alusel töötajaid 46
- Majandusaasta keskmine töötajate arv 43
- Töölt lahkus 6 inimest
- Uued töötajad: Maria Liisa Luur, Urmas Juhvelt, Karolin Vahuri, Leili Kosemäe



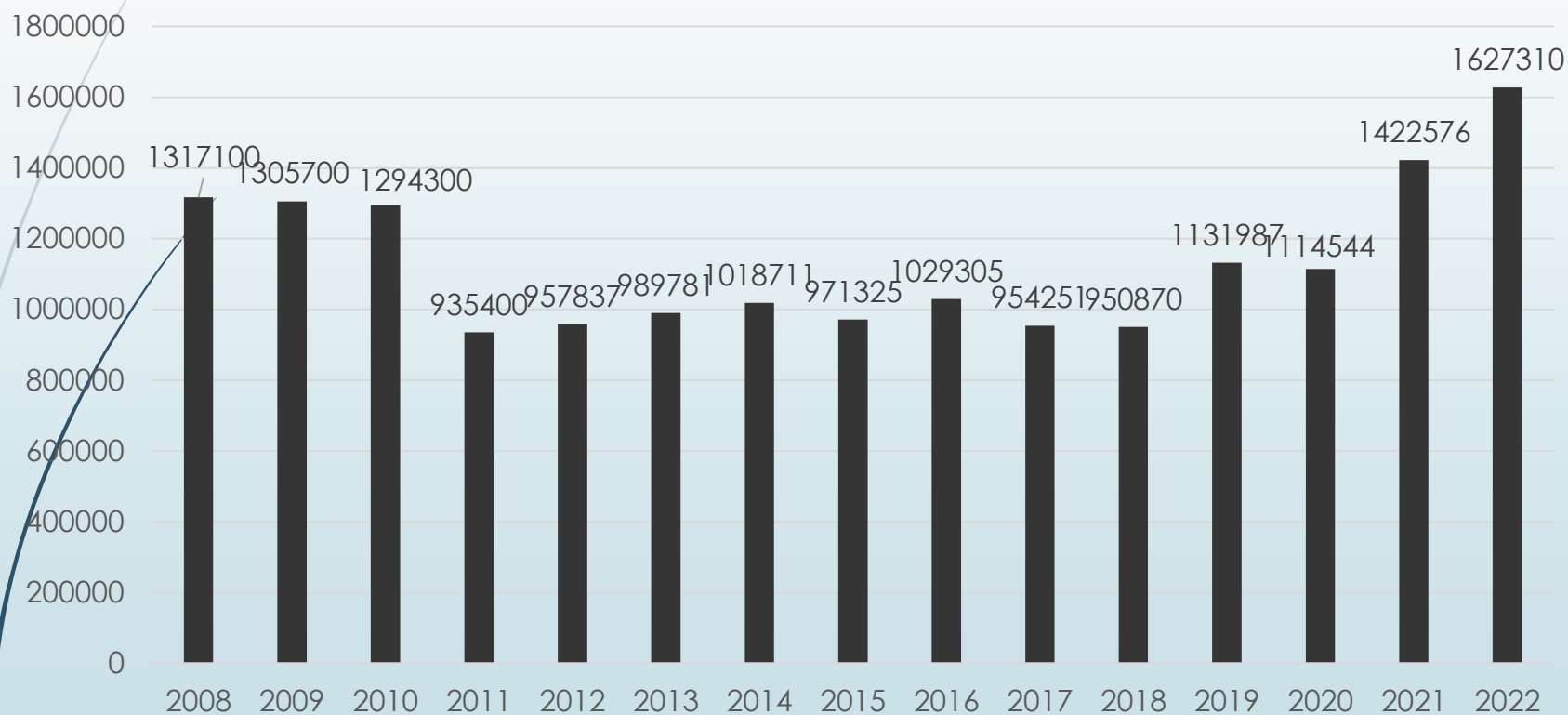
Investeeringud 2021

Ostetud	Summa €
Kütusemahuti	3 200,00
Kopphari veega	4 480,00
Kuumavee survepesur	6 214,44
KOKKU omavahenditest soetatud	13 894,44
Liisitud	
Traktor John Deere	91 900,00
Ametiauto FIAT Doblo	13 908,33
Ametiauto VW Passat	23 500,83
Ametiauto Ford Mondeo	25 990,83
Traktor CASE	84 370,00
KOKKU liisitud	239 669,99
Kokku soetatud põhivarasid	253 564,43
Makstud liisingumakseid kokku	89 137,00
s.h. Swedbank Liising	27 790,00
Luminor Liising	57 644,00
SEB Liising	3 703,00

Investeeringute kava

jrk nr	NIMETUS	orienteeruv maksumus EUR	teostamise aeg / aasta
1	Kombipress Case	86 400	2022
2	Märja kontorimaja katuse parendamine-renoveerimine ja soojustamine	169 050	2022-2023
3	Ametiautod	90 000	2022-2023
4	Aretusmaterjali ostmise	1 100 000	2022
5	Teenindusbuss -Lõuna-Eesti piirkond	28 900	2022
6	Genoomhinnatud noorpullid	100 000	2022
7	Arvutid	6 000	2022
8	Seemendusjaama pullilauda (vana sigala) asemepiirete renoveerimine	50 000	2022-2023
9	Raider muruniiduk 2	14 000	2022-2023
10	Teleskoop tõstuk	70 000	2022-2023
11	Keava kontorimaja aknad	20 000	2022
12	Sadulveok	28 000	2022-2023
	INVESTEERINGUD KOKKU, EUR:	1 762 350	

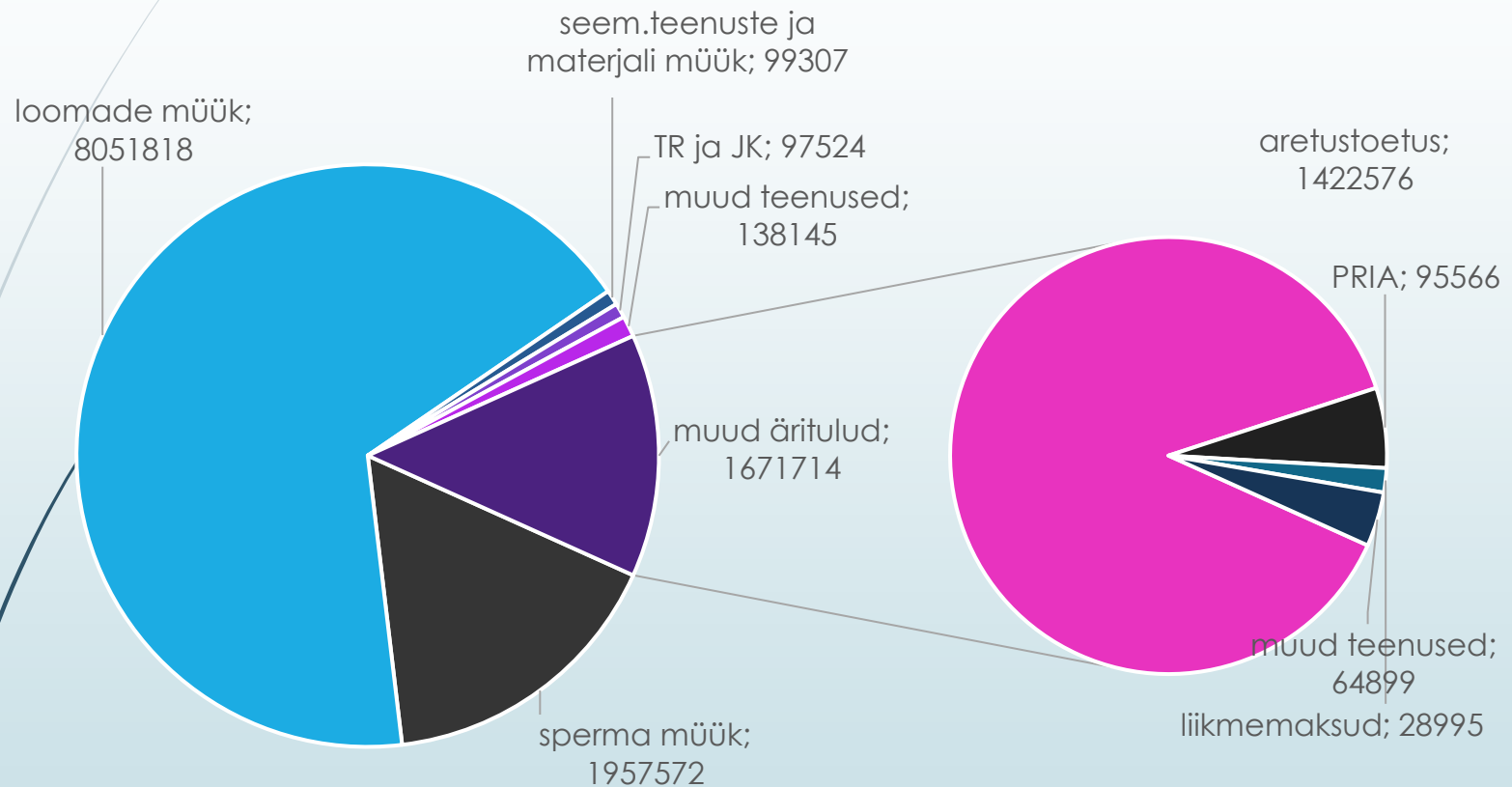
Aretustoetus 2008-2022



Aretustoetus 2022

- Piimatõugu lehmad tõuraamat (A,B) 75192-
1 150 437,60 €
- Piimatõugu aretuspullid tõuraamatus 137 – 2096,10 €
- Piimatõugu lehmade jõudluskontroll 80152 -160 304 €
- Lihatõugu lehmade tõuraamat (A,B) 8992 -131 283 €
- Lihatõugu aretuspullid tõuraamatus 534- 7796,40 €
- Lihatõugu lehmad jõudluskontroll 15228- 146 188,80 €

ETKÜ tulud 2021



Aretusmaterjali ost 2021

Sperma	Kogus	Maksumus
Viking Genetics, Swissgenetics, Semex, CRV, UK Sires, Evolution, GGI, Irish Cattle Breeders	100 848	892 907
Embrüod		
Holstein Wagyu, B&D McLaren	26	16311
Pullid		
Semex, Osnabrück	18	78750



Aretusfirmade lõikes ostmine

	Sperma	Tõuveised	Embrüod	Maksumus €
Viking Genetics	41525			411 205
Swiss Genetics	4845			34 315
GGI	804			14 856
Semex	36 253	3		305 326
Irish Cattle Breeders	135			5375
CRV Holding	14 975			111 120
UK Sire Service	175			7 276
Holstein Wagyu			20	13 140
B&D McLaren			6	3171
Osnabrück Herdbuch		15		63750
Kokku	100 848	18	26	987 968

Rahvusvaheline koostöö



GGI-SPERMEX
Genetics made in Germany



WORLD WIDE SIRES, LTD.



"The Great British Bull Stud"



GENETICS
MADE IN GERMANY



Genetics for Life®





Uued suunad aretuses

- 10 a tagasi vana hindamissüsteem muutus
- Genoompullide kasutamine
- Täna uued võimalused
 - lehmikute testimine – Saksamaal, Hollandis, USAs, Põhjamaades
- Igal tootjal võimalus valida oma karjast parimaid lehmikuid erinevate tunnuste põhjal
- Varasemalt oli meil mullikate puhul kasutada ainult põlvnemisindeks

Yellow dot = pedigree index (reliability range 15 to 35%)
Blue line = GEBV result (reliability range 50 to 70%)

BrasSp	BLAD	RoIF	VRC	HornSt	KK	HH1	HH2	HH3	HH4	HH5	CDH	BK
BYF	BLF	RDC	VRF	Pd*	AB	H1F	H2N	H3F	H4F	H5N	CDF	A22



Genoomhindamise kasulikkus

- Kiirem geneetiline edu
- Parem ja täpsem paaride valik
- Aretuseesmärkide lihtsam täitmine
- Kergem ja sihipärasem valik – millised loomad jätta karja, millised mitte
- Mullikate ja lehmade parem müügihind – sa tead, mida saad
- Hinnaefektiivne seemendamine – millised loomad suguselekteeritud, millised tava- ja millised lihatõugu pullide spermaga.

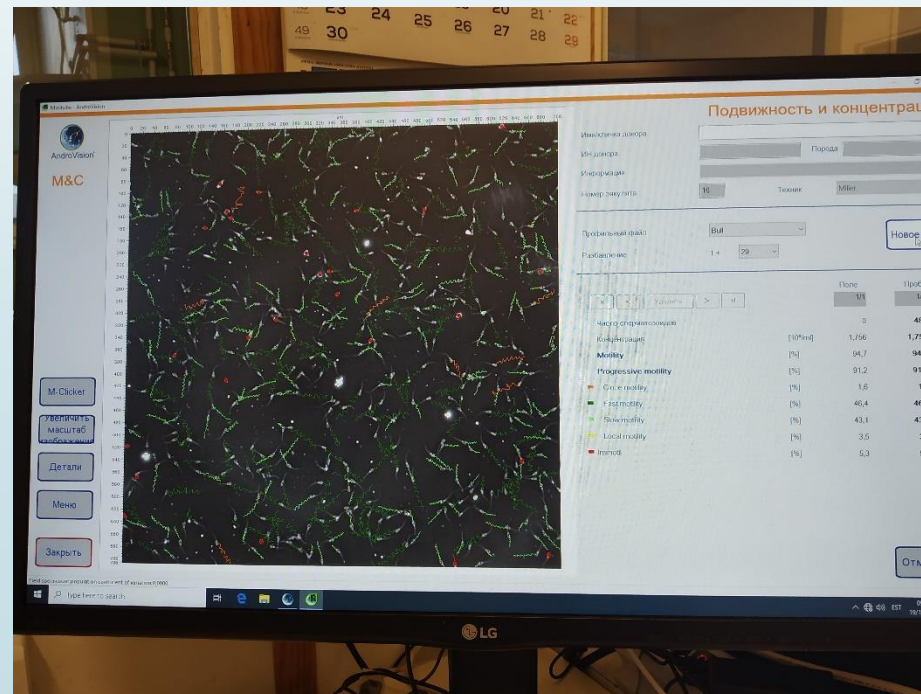
ETKÜ kunstliku seemenduse jaam

- 31.12.2021 seisuga:
 - 50 põhipulli
 - 19 noorpulli
 - 55 lihatõugu pulli



Sperma kvaliteedi hindamine

- Tänu uuele arvutiprogrammile AndroVision saame täpsemalt hinnata:
 - 7 x rohkemate spermide liikuvust
 - spetsiifilisi liikumisparameetreid jm

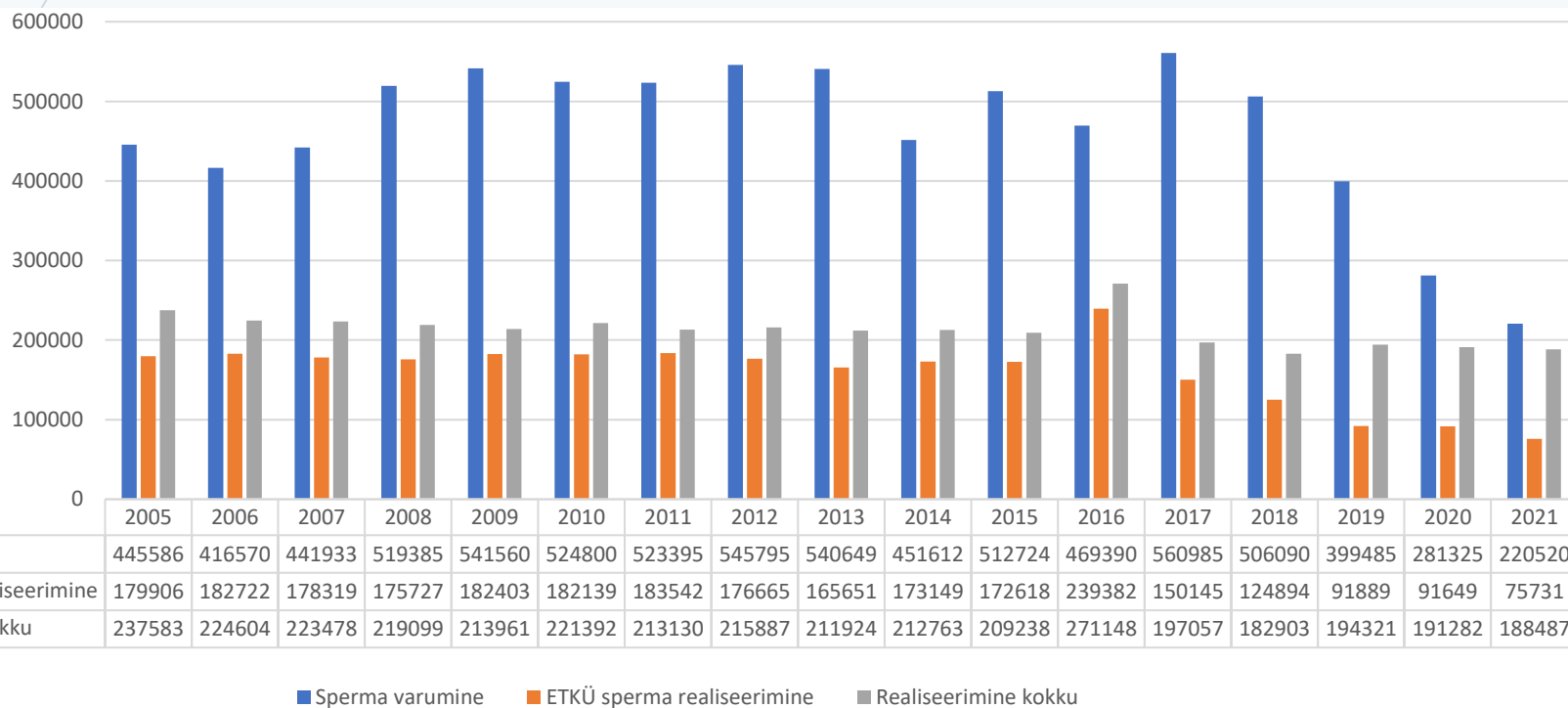


Sperma tootmine ja realiseerimine

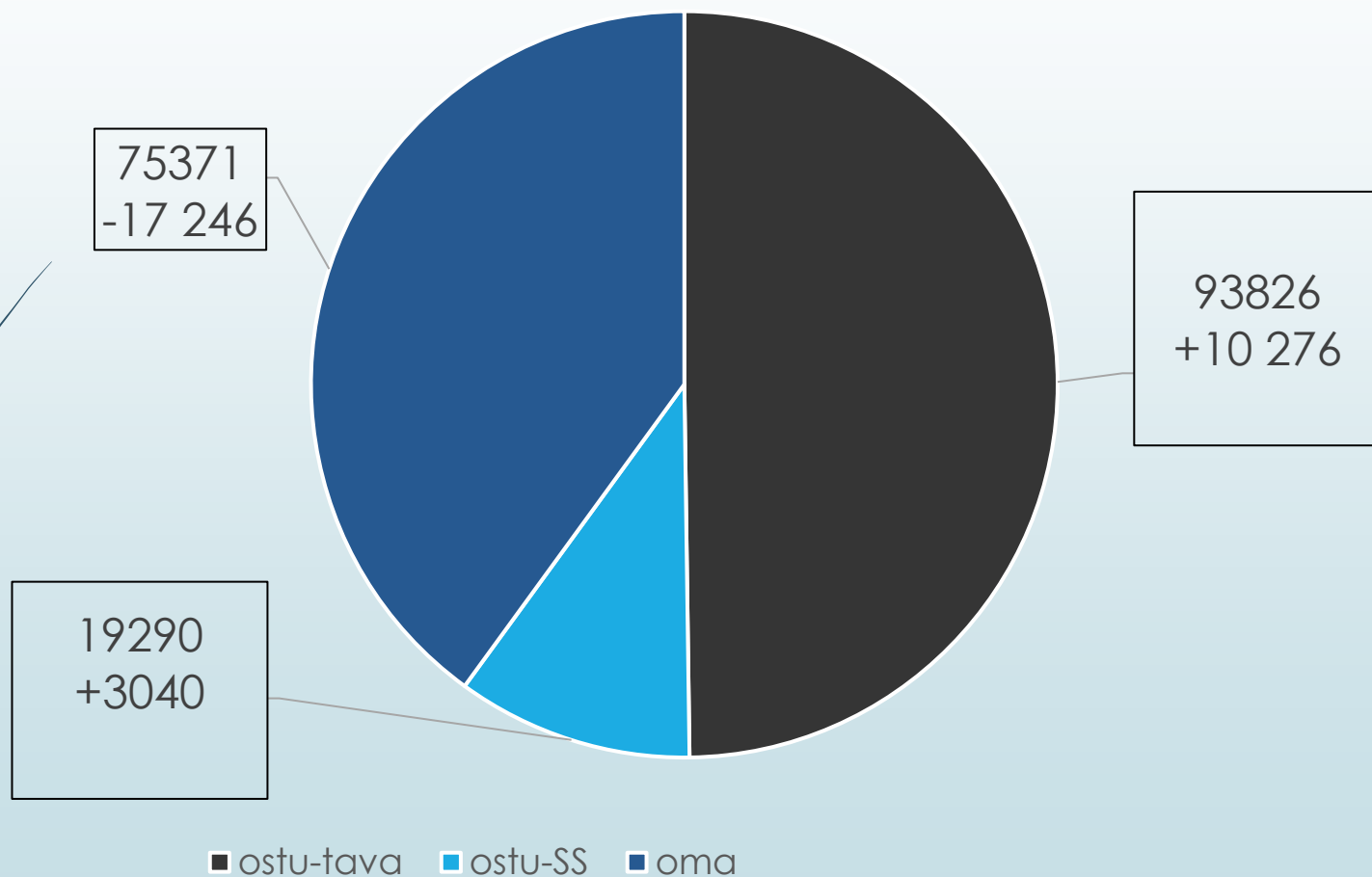
Seemendusjaamas 2021	220 520 (-60 805)
Realiseerimine	188 487 doosi
Realiseerimine +/-	- 2795 doosi
Dimediumi tunnustamine	47 087 (+ 16 991) doosi
Jätкус maatõugu pullidelt sperma tootmine Piirsalus	



Sperma tootmine ja realiseerimine



Omatoodetud ja ostusperma müük (doos)



Suguselekteeritud sperma kasutamine

24

2020	Lehmad	Mullikad	Kokku
Seemendusi kokku			
Seemendusi üldse	163 606	46 572	210 178
Seemendusi	156 299	44 972	201 271
Suguselekteeritud sperma			
Seemendusi üldse	4 792 2,93%	10 626 22,8%	15 418 7,3%
Seemendusi	4 672 2,99%	10 320 22,9%	14 992 7,4%

2021	Lehmad	Mullikad	Kokku
Seemendusi kokku			
Seemendusi üldse	167 914	48 638	216 552
Seemendusi	161 334	46 957	208 291
Suguselekteeritud sperma			
Seemendusi üldse	8 450 5,03%	12 171 25%	20 621 9,5%
Seemendusi	8 292 5,13%	11 834 25,2%	20 126 9,7%



Suguselekteeritud sperma kasutamine

- Pullvasikate hinnad väga madalad
- Suguselekteeritud sperma kättesaadavus parem
- Sperma hind läinud soodsamaks
- Lisalehmikute müügi võimalused
- Mullikate seemendamine
- Kergemad poegimised
- Vajab võimalust lehmikute üleskasvatamiseks

Alta pullide osakaal seemendustes 2021



	EHF	EPK
Kasutatud pulle	617	404
<i>Neist Alta pullid</i>	115	60
	18,6%	14,8%
Seemendusi	192 038	23130
<i>Neist Alta pullidega</i>	35541	881
	18,5%	3,8%

Kasutatud pullid EHF

- 2021. a kasutati:
 - 617 EHF pulli – 192 038 seemendust, keskmiselt 311 seemendust pulli kohta
 - 420 neist hinnatud – keskmiselt 384 seemendust pulli kohta, 83,8%
 - ETKÜ seemendusjaamas varuti 2021. a spermat 29 pullilt



Kasutatud pulle EPK

- 2021. a kasutati:
 - 404 EPK pulli – 23 130 seemendust, keskmiselt 57,2 seemendust pulli kohta
 - 38 neist hinnatud – keskmiselt 108 seemendust pulli kohta, 17,7%



Kasutatud lihatõugu pulle

- 2021. a kasutati:
 - 168 lihatõugu pulli – 5852 seemendust, keskmiselt 34,8 seemendust pulli kohta



Populaarsemad seemenduspullid 2021

EHF seemendusi 192038

• Reiser	11724
• Subly	5698
• Bluechip	4534
• Missor	4388
• Saade	4282



EPK seemendusi 23130

• Heeman	1504
• Atomic	1112
• Fuzzy P	829
• Ung	803
• Huvitus	626



Lihatõugude seemendused 1246

• AB Kolumbus	46
• CH Wizard	30
• HF Rancher	38
• LI Voltaire	46
• SI Hasdav	45



Müük 2021

- ETKÜ müügitulu – 10 344 366€
 - Eesti – 3 953 543
 - EL – 2 989 841
 - Eksport 3 400 982
- Loomade müük – 8 051 818 € (6264 looma; +684)
- Sperma ja embrüote müük – 1 957 572 €
 - Importsperma – 1 461 353 €
 - ETKÜ sperma – 469 468 €
 - EK sperma – 3 991 €



Veiste müük

- Eksport kokku 61 791 veist (PRIA) (+3414)
- 2021. müüdi ETKÜ kaudu kokku 6 264 veist:
 - EL – 3 020; III riigid – 2 160; siseriiklik – 1 084
 - 7 noorpulli
 - 33 põhipulli
 - 53 tõupulli
 - 1 290 tapaveist
 - 1 726 nuumaveist
 - 2 816 tiinet mullikat
 - 128 mittetiinet mullikat
 - 211 lehma



Veiste müük

	Tõupull P	Tõupull L	Põhipull	Noorpull	Nuumavei s	P tiine m	L tiine m	Mittetiine P	Mittetiine L	Tapaveis	Lehm	Kokku
Aserbaidžaan						198						198
Eesti		24	20	7	144	776		15	37	1	60	1084
Gruusia		3				321	30					354
Holland		15					86		60			161
Horvaatia					34							34
Leedu			13			33						46
Läti		2			370	243	31	13				659
Malta	8				193	66			2			269
Poola	1				263	1				1289	151	1705
Türgi					455							455
Ukraina						97						97
Ungari					145				1			146
Usbekistan					122	130						252
Venemaa						804						804
Kokku	9	44	33	7	1726	2669	147	28	100	1290	211	6264

Kuhu riikidesse müüdi Eestist veiseid

➤ 23993 HOLLAND	374 UNGARI
➤ 14991 POOLA	355 GRUUSIA
➤ 9849 LEEDU	269 MALTA
➤ 4899 LÄTI	198 ASERBAIDŽAAN
➤ 2916 USBEKISTAN	136 SLOVEENIA
➤ 1109 TÜRGI	128 ITAALIA
➤ 894 VENEMAA	108 UKRAINA
➤ 766 HORVAATIA	60 RUMEENIA
➤ 746 SLOVAKKIA	

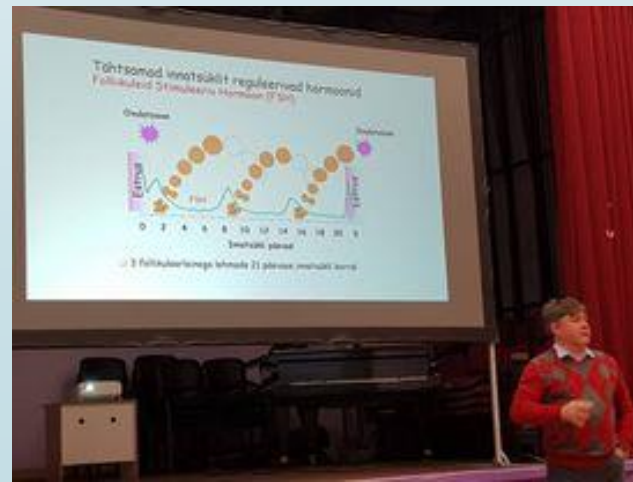
Tõugude viisi veiste müük 2021

➤ 37 867 EHF	138 EK
➤ 4648 EPK	69 HC
➤ 4296 AB	61 GA
➤ 3595 CH	37 GR
➤ 3574 LI	32 AU
➤ 3323 SI	27 PI
➤ 2342 HF	25 SA
➤ 911 BB	5 JER
➤ 839 BA	2 SH

Veiste seemendustulemused Eestis 2021

➤ Seemendusi üldse	216 579
➤ Seemendusi	208 316
➤ Tiinestumisi	101 253
➤ Esmakordsed	100 086
➤ Tiinestumisi 1 x seem	48 243
➤ Tiinestumisindeks	2,1
➤ Tiinest % 1 x seem	48,2
➤ Vabapaaritusi	8486 7,8 %

Seemendutehnikute atesteerimised

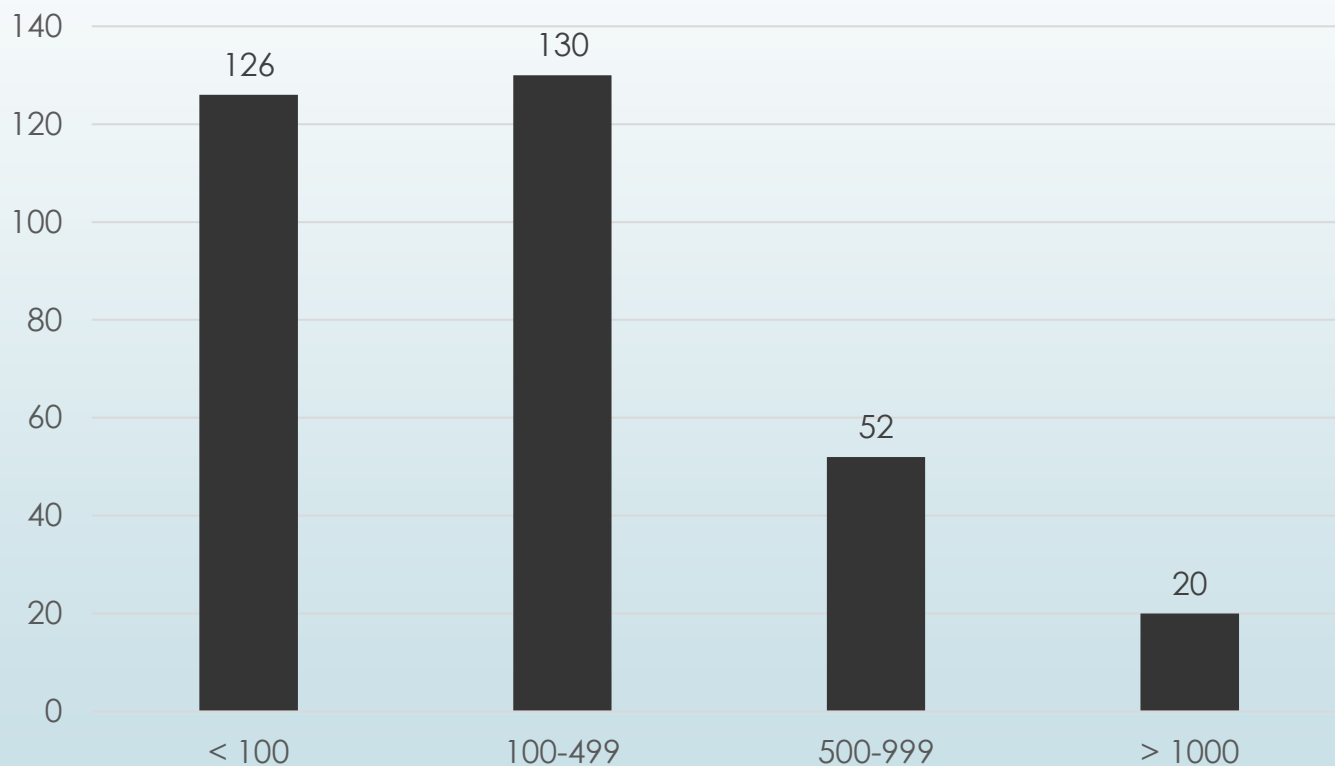


Seemendustehnikuid – 328

1 x seemendusi – 100 086

keskmiselt 305 1x seemendust tehniku kohta

8,6% ETKÜ sisestatud seemendused



Seemendustehnikud

> 1000 1 x seemenduse

	Nimi		Seemendusi üldse			Seemendusi			Tiinestumisi			1 x seemendusi			Tiin 1 seemendustest			Tiin % 1 x
			Lehmad	Mullikad	Kokku	Lehmad	Mullikad	Kokku	Lehmad	Mullikad	Kokku	Lehmad	Mullikad	Kokku	Lehmad	Mullikad	Kokku	
	KOKKU		167941	48638	216579	161359	46957	208316	73044	28209	101253	72118	27968	100086	31601	16642	48243	48,20
1	HYNDYK OLEKSANDER	Järva	4413	1528	5941	4325	1496	5821	2060	1020	3080	2037	955	2992	1000	660	1660	55,48
2	EINASSOO SIIM	Põlva	3373	1162	4535	3219	1135	4354	1655	774	2429	1549	781	2330	712	531	1243	53,35
3	KAHUR TIIT	Järva	3443	1132	4575	3331	1113	4444	1511	581	2092	1397	593	1990	621	325	946	47,54
4	FELDMANN KARIN	Pärnu	2823	1074	3897	2816	1073	3889	1121	510	1631	1141	580	1721	445	214	659	38,29
5	DENKOV DANIEL	Rapla	5362	1447	6809	4436	1290	5726	1235	556	1791	1139	535	1674	215	217	432	25,81
6	BAUMVERK MAARIKA	Rapla	2491	927	3418	2378	867	3245	935	572	1507	1039	586	1625	356	360	716	44,06
7	REPPONEN TIINA	Järva	1553	1284	2837	1516	1254	2770	605	738	1343	667	741	1408	267	432	699	49,64
8	MUDDI AIN	Harju	1862	677	2539	1818	663	2481	929	422	1351	907	418	1325	448	278	726	54,79
9	SÖSTER KÜLLI	Rapla	1742	592	2334	1656	582	2238	837	418	1255	812	422	1234	421	296	717	58,10
10	HUNT HANNES	Pärnu	1577	592	2169	1561	581	2142	868	399	1267	827	386	1213	470	282	752	62,00
11	SOOTLA FRED	Viljandi	2553	743	3296	2359	703	3062	866	355	1221	838	357	1195	265	174	439	36,74
12	RAAPER TOOMAS	Järva	1220	1129	2349	1123	1092	2215	508	696	1204	476	682	1158	241	413	654	56,48
13	ÕUN KAI	Järva	2315	123	2438	2289	114	2403	1079	74	1153	1093	54	1147	489	28	517	45,07
14	KOITLA MARJU	Järva	1569	585	2154	1567	575	2142	803	339	1142	790	346	1136	420	210	630	55,46
15	PÄRNAMÄGI PIRET	Rapla	1737	546	2283	1709	536	2245	757	332	1089	744	336	1080	334	218	552	51,11
16	SUSI ERTI	L-Viru	1655	406	2061	1611	396	2007	771	191	962	813	241	1054	360	112	472	44,78
17	LEESAR MARIS	Pärnu	1525	376	1901	1514	375	1889	834	249	1083	799	242	1041	455	166	621	59,65
18	SAARIK AUGUST	Järva	1383	614	1997	1335	598	1933	718	418	1136	640	400	1040	334	277	611	58,75
19	OJA MARIKA	Tartu	1542	499	2041	1484	493	1977	713	319	1032	689	317	1006	303	201	504	50,10

Seemendustehnikud

>1000 esmakordse seemenduse

Kood	Nimi		Seemendusi üldse			Seemendusi			Tiinestumisi			Esmak seem			Tiinest. esmak. seem.		
			L	ML	K	L	ML	K	L	ML	K	L	ML	K	L	ML	K
1	KAHUR TIIT	Järva	3442	1192	4634	3331	1178	4509	1882	804	2686	1879	810	2689	1079	553	1632
2	EINASSOO SIIM	Põlva	3057	962	4019	2900	935	3835	1475	589	2064	1388	600	1988	656	377	1033
3	FELDMANN KARIN	Pärnu	2296	836	3132	2289	835	3124	917	451	1368	1027	600	1627	386	319	705
4	REPPONEN TIINA	Jõgeva	1940	1363	3303	1871	1346	3217	827	789	1616	844	759	1603	366	448	814
5	DENKOV DANIEL	Rapla	4504	1136	5640	3812	1010	4822	1084	429	1513	1134	427	1561	227	176	403
6	MUDDI AIN	Harju	1959	760	2719	1918	744	2662	931	454	1385	948	447	1395	451	284	735
7	HYNDYK OLEKSANDER	Järva	1533	594	2127	1510	588	2098	871	377	1248	883	420	1303	500	275	775
8	SOOTLA FRED	Viljandi	2376	748	3124	2236	724	2960	891	351	1242	913	362	1275	321	156	477
9	VAINULT HANNES	L-Viru	2522	509	3031	2398	480	2878	954	289	1243	954	280	1234	341	159	500
10	POLIVODA VADYM	Põlva	2325	200	2525	2291	172	2463	1077	133	1210	1035	133	1168	449	107	556
11	HUNT HANNES	Pärnu	1491	598	2089	1478	594	2072	771	355	1126	768	353	1121	397	233	630
12	ALATSEI TIIT	L-Viru	1955	521	2476	1845	507	2352	809	326	1135	782	323	1105	312	201	513
13	PÄRNAMÄGI PIRET	Rapla	1715	521	2236	1686	511	2197	781	298	1079	785	302	1087	366	178	544
14	VIITAK KATRIN	Jõgeva	2144	683	2827	2047	625	2672	738	363	1101	706	351	1057	219	190	409
15	RAAPER TOOMAS	Järva	1324	800	2124	1251	759	2010	604	485	1089	577	474	1051	258	301	559
16	KOITLA MARJU	Järva	1279	456	1735	1271	447	1718	738	302	1040	749	297	1046	433	199	632
17	OJA MARIKA	Tartu	1521	599	2120	1488	590	2078	713	373	1086	684	344	1028	321	213	534
18	JUHKAM ÕIE	Jõgeva	1572	641	2213	1550	628	2178	765	321	1086	707	319	1026	332	136	468
19	KRUK VOLODYMYR	Järva	1934	566	2500	1848	554	2402	734	298	1032	719	306	1025	265	148	413

Seemendustehnikud

> 2000 seemenduse

Kood	Nimi		Seemendusi üldse			Seemendusi			Tiinestumisi			Esmak. seem			Tiinest. esmak. seem.		
			L	ML	K	L	ML	K	L	ML	K	L	ML	K	L	ML	K
1	DENKOV DANIEL	Rapla	4504	1136	5640	3812	1010	4822	1084	429	1513	1134	427	1561	227	176	403
2	KAHUR TIIT	Järva	3442	1192	4634	3331	1178	4509	1882	804	2686	1879	810	2689	1079	553	1632
3	EINASSOO SIIM	Põlva	3057	962	4019	2900	935	3835	1475	589	2064	1388	600	1988	656	377	1033
4	REPPONEN TIINA	Jõgeva	1940	1363	3303	1871	1346	3217	827	789	1616	844	759	1603	366	448	814
5	FELDMANN KARIN	Pärnu	2296	836	3132	2289	835	3124	917	451	1368	1027	600	1627	386	319	705
6	SOOTLA FRED	Viljandi	2376	748	3124	2236	724	2960	891	351	1242	913	362	1275	321	156	477
7	VAINULT HANNES	L-Viru	2522	509	3031	2398	480	2878	954	289	1243	954	280	1234	341	159	500
8	VIITAK KATRIN	Jõgeva	2144	683	2827	2047	625	2672	738	363	1101	706	351	1057	219	190	409
9	MUDDI AIN	Harju	1959	760	2719	1918	744	2662	931	454	1385	948	447	1395	451	284	735
10	SAARIK AUGUST	Järva	2080	574	2654	1925	535	2460	659	283	942	616	313	929	187	168	355
11	POLIVODA VADYM	Põlva	2325	200	2525	2291	172	2463	1077	133	1210	1035	133	1168	449	107	556
12	KRUK VOLODYMYR	Järva	1934	566	2500	1848	554	2402	734	298	1032	719	306	1025	265	148	413
13	ALATSEI TIIT	L-Viru	1955	521	2476	1845	507	2352	809	326	1135	782	323	1105	312	201	513
14	PÄRNAMÄGI PIRET	Rapla	1715	521	2236	1686	511	2197	781	298	1079	785	302	1087	366	178	544
15	HÄMARSALU MALLE	Rapla	1931	286	2217	1799	242	2041	894	150	1044	818	169	987	393	97	490
16	JUHKAM ÕIE	Jõgeva	1572	641	2213	1550	628	2178	765	321	1086	707	319	1026	332	136	468
17	ÕUN KAI	Järva	1736	409	2145	1703	404	2107	832	227	1059	747	247	994	309	110	419
18	HYNDYK OLEKSANDER	Järva	1533	594	2127	1510	588	2098	871	377	1248	883	420	1303	500	275	775
19	RAAPER TOOMAS	Järva	1324	800	2124	1251	759	2010	604	485	1089	577	474	1051	258	301	559
20	OJA MARIKA	Tartu	1521	599	2120	1488	590	2078	713	373	1086	684	344	1028	321	213	534
21	HUNT HANNES	Pärnu	1491	598	2089	1478	594	2072	771	355	1126	768	353	1121	397	233	630

Seemendustehnikute algkoolitus

- Astrit Pärna – Surju PM OÜ OÜ
- Allar Põld – Surju PM OÜ OÜ
- Vahur Vingisaar – Vingi Suurtalu OÜ
- Mai-Liis Palm– OÜ Külmsoo
- Kätlin Linder – Estonia OÜ
- Maarja Paomees– Hummuli Agro OÜ
- Dairi Pomerants –AS Võhmuta PM
- Margus Hirsnik – AS Tartu Agro
- Lauri Sarikas- Muraka Farm OÜ
- Raimond Akmentin Hummuli Agro OÜ
- Andrii Prytula – Järva PM OÜ
- Ants-Allan Orav– Rehe AM OÜ



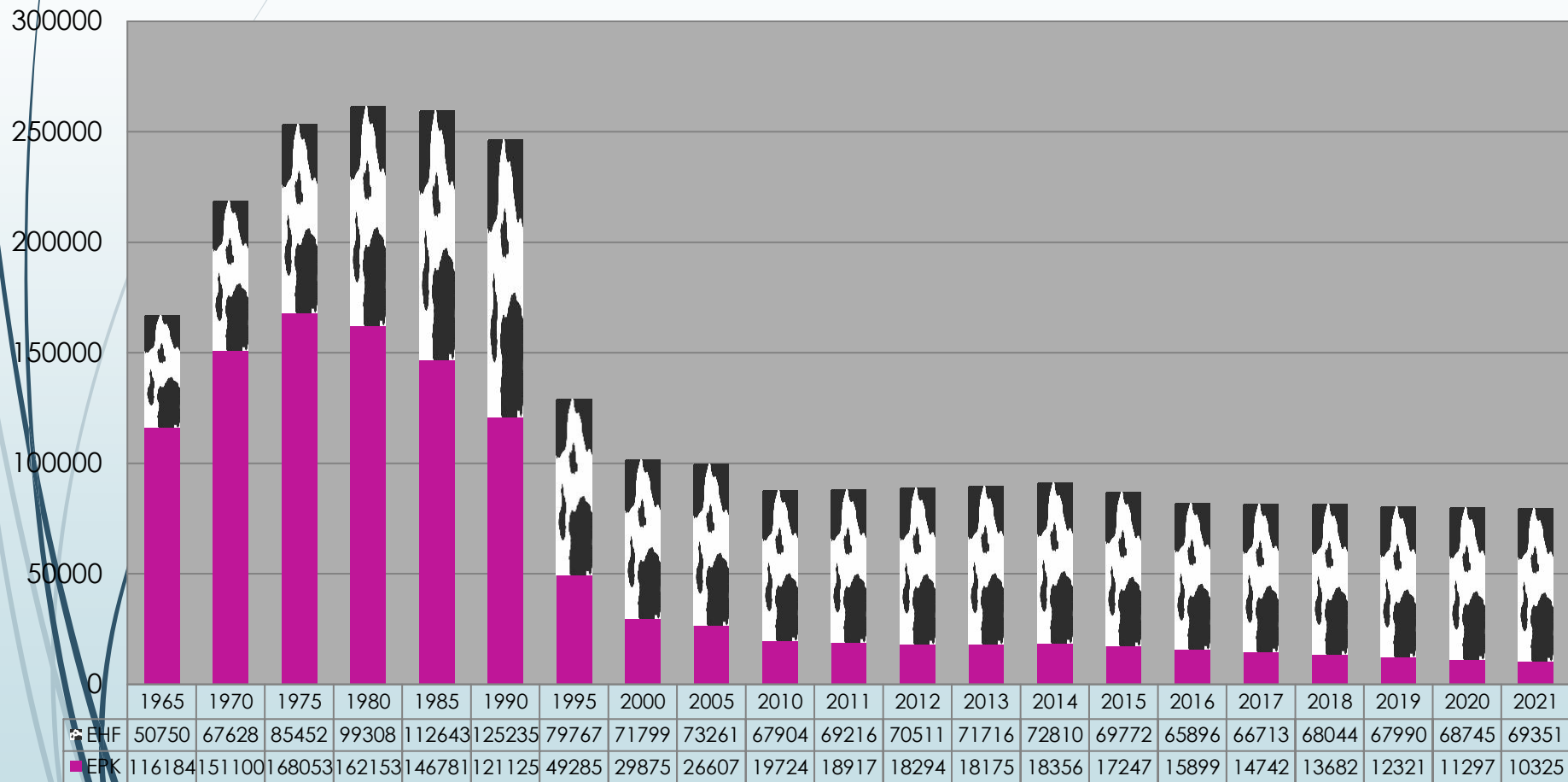
Järvamaa Kutsehariduskeskuse kursused



Veisekasvatajaid Eestis

- Veisekasvatajaid kokku 2646
- Ei oma piima- ega ammalehmi 394
- Piimaveisekasvatajaid 999
- Lihaveisekasvatajaid 1946

Piimaveiste populatsioon Eestis – 80 689

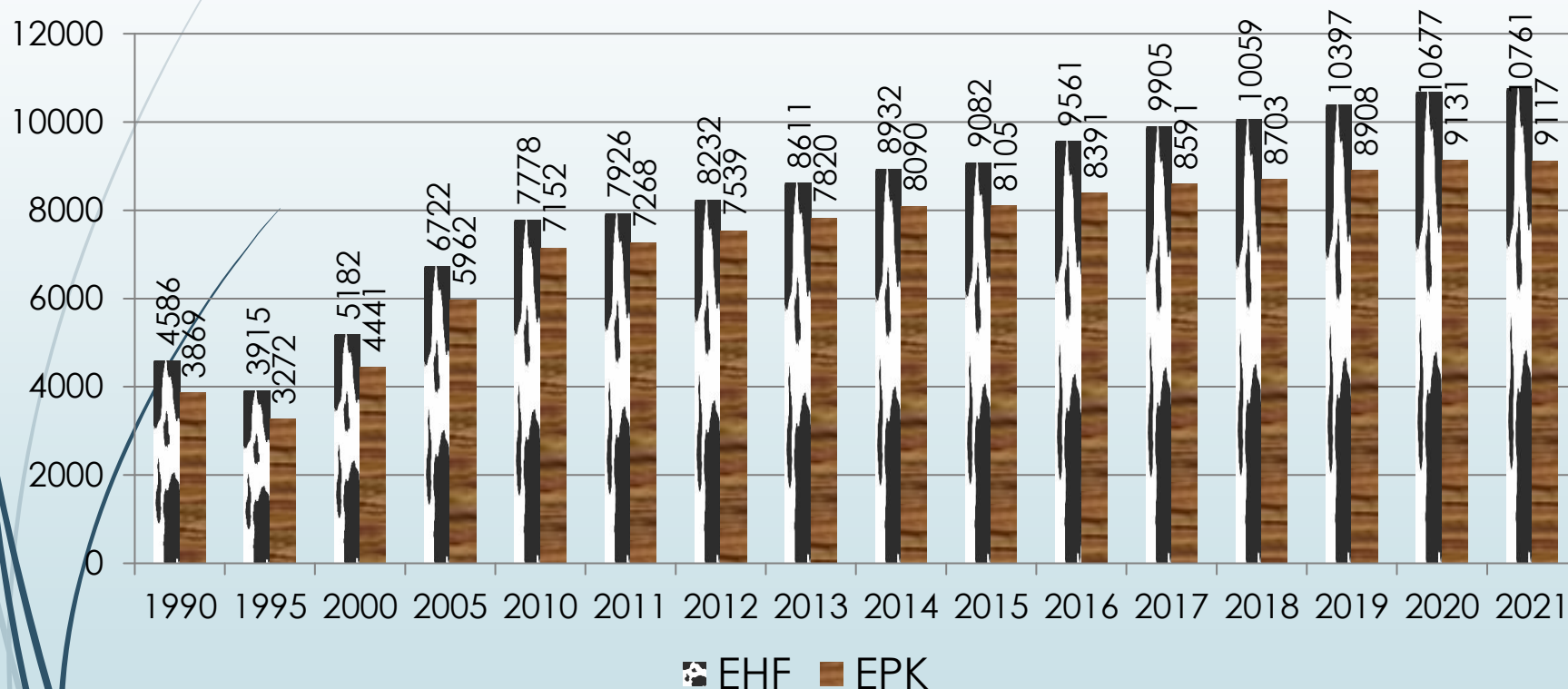


Piimaveiste populatsioon EL 2020 x 1000

EL – 20,313 mlj – Eesti 0,41 %

1.	Saksamaa	3921	15.	Bulgaaria	242
2.	Prantsusmaa	3434	16.	Leedu	233
3.	Itaalia	1639	17.	Portugal	233
4.	Poola	2126	18.	Ungari	226
5.	Holland	1569	19.	Läti	136
6.	Iirimaa	1456	20.	Horvaatia	129
7.	Rumeenia	1122	21.	Slovakkia	122
8.	Hispaania	811	22.	Sloveenia	99
9.	Taani	565	23.	Kreeka	95
10.	Belgia	541	24.	Küpros	86
11.	Austria	525	25. Eesti		84
12.	Tšehhi	357	26.	Luksemburg	54
13.	Rootsi	304	27.	Malta	6
14.	Soome	256			

Piimatoodang – JKK 10761 kg (+84) Stat. 9966 kg (+23)



Eesti vs EL piimatoodang 2020

	EL (27) – 7473				
1. Eesti	10053	15.	Slovakkia		7534
2. Taani	10028	16.	Küpros		7496
3. Hispaania	9382		EL		7473
4. Soome	9264	17.	Pranstsusmaa		7323
5. Holland	9256	18.	Austria		7271
6. Tšehhi	9153	19.	Läti		7264
7. Rootsi	9109	20.	Malta		6881
8. Ungari	8913	21.	Leedu		6389
9. Saksmaa	8457	22.	Sloveenia		6204
10. Luksemburg	8249	23.	Iirimaa		5880
11. Belgia	8222	24.	Poola		5863
12. Kreeka	7947	25.	Horvaatia		4620
13. Itaalia	7755	26.	Bulgaaria		3643
14. Portugal	7709	27.	Rumeenia		3301

Piimasektor täna

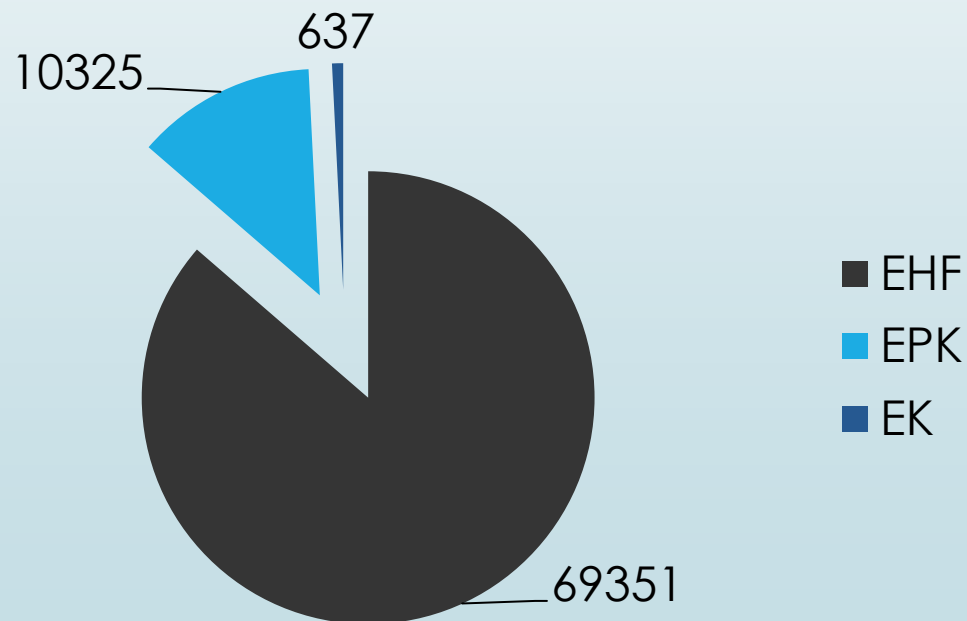
- 2021. a toodeti Eestis 839 400 t piima
- 1% (8400 t) vähem kui 2020. a
- Statistiline keskmine lehma kohta 9 966 kg (17 kg)
- Piimalehmi 83 600 – vähenemine 700 lehma

JKK	Lehmad	Karjad
2017	82929	549
2018	81821	515
	-1108	-34
2019	81819	478
	-2	-37
2020	80910	435
	-909	-43
2021	80589	399
	-321	-36



Eesti piimatõud

	Piima kg	R %	R kg	V %	V kg	R + V
EHF	10761	3,87	416	3,38	364	780
EPK	9117	4,09	373	3,50	319	692
EK	4547	4,60	209	3,52	160	369



Lihaveiste arv 31.12.21

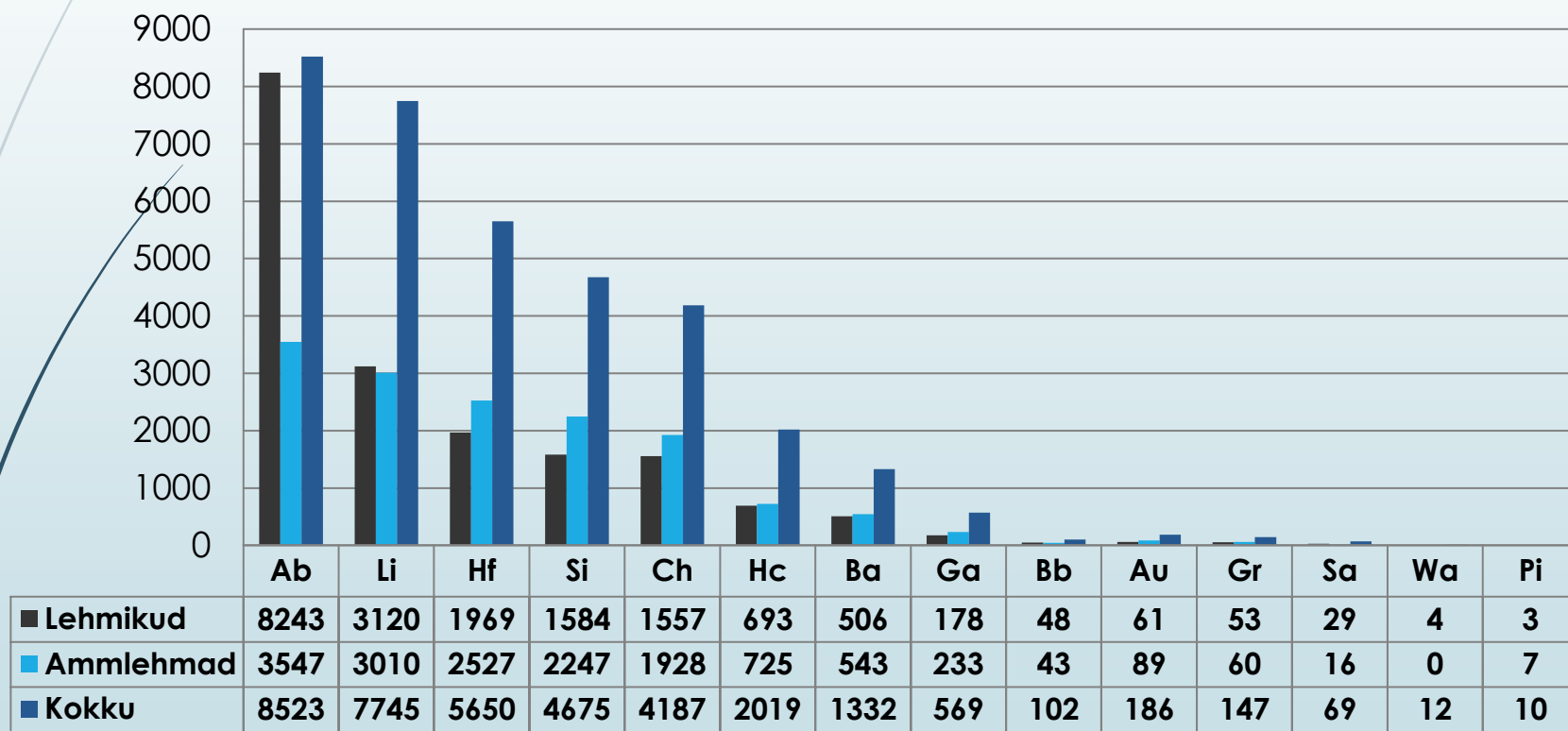
JKK/PRIA

- Lihaveiseid 34 947 (- 1742) / 77 477 (- 1 540)
- Ammlehmi 14 975 (-282) / 31 346 (- 191)

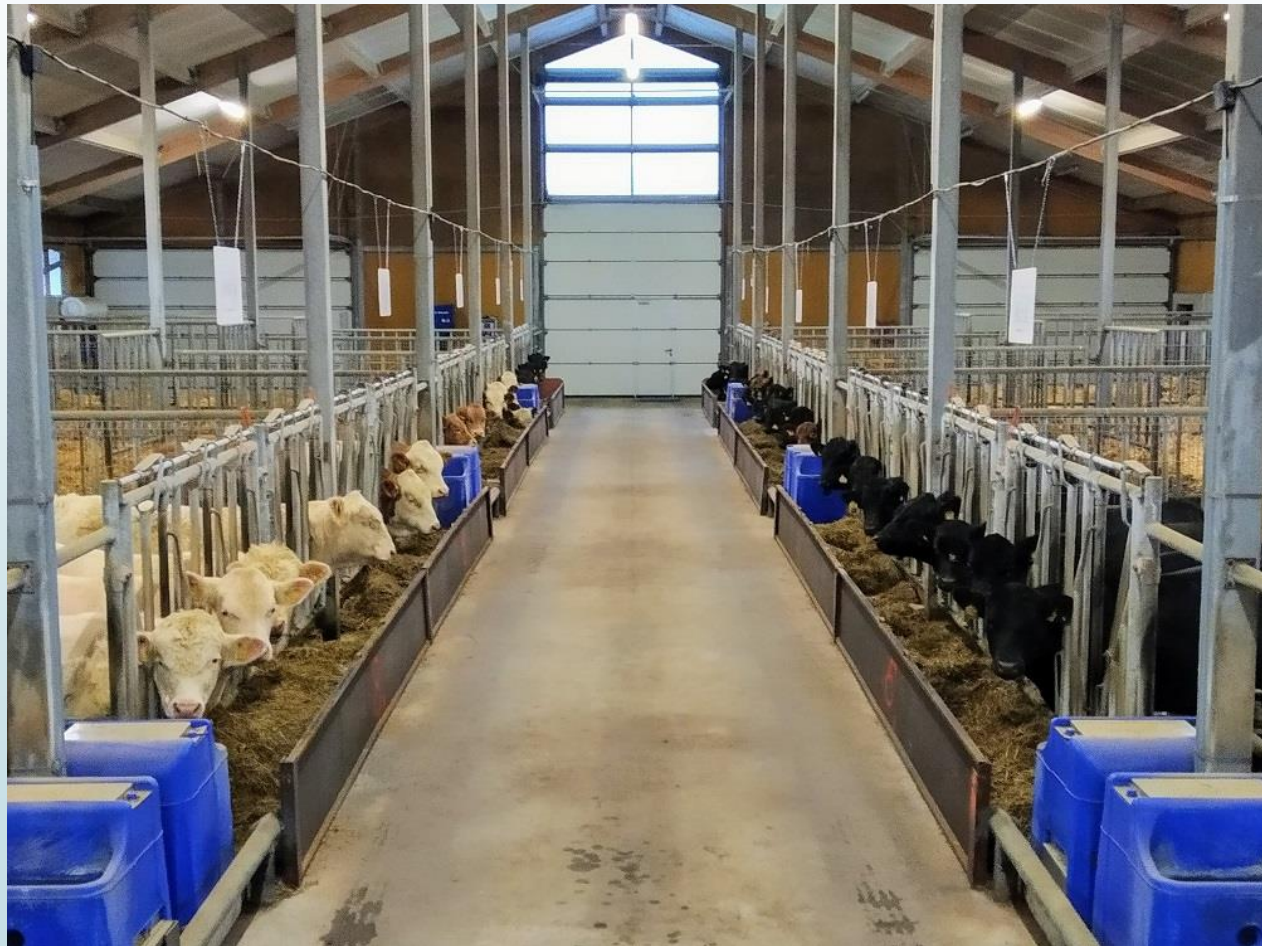


Lihaveiseid tõugude järgi

31.12.2021 EPJ



Lihaveiste jõudluskatse uus hooaeg



Arendasime lihaveiste viljastamisvõime testimist



Sperma kvaliteedi sertifikaat



Spermi kvaliteedi sertifikaat nr 36/2020
Sperm quality certificate no 36/2020

Kuupäev/Date: 28.04.2020

21054075
Pulli nr/Bull's no

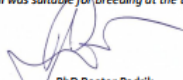
Ab
Tõug/Breed

14.02.2019
Sünniaeg/Date of birth

Sperma kogumise meetod / Sperm collection method	Uuringu kuupäev / Examination date	Kehamass / Weight kg	Munandikoti ümbermõõt / Scrotal circumference cm*	Spermi üldliikuvus / Total motility %*	Spermi otseliikuvus / Progressive motility %*	Morfoloogiliselt normaalseid sperme / Morphologically normal sperm %*
Massaaž / Massage	27.04.2020	576	37,5	96,90	87,90	80

* Standardväärtused sertifikaadi pöördele (Standards detailed in the reverse)

Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu kinnitab, et nimetatud pulli spermi kvaliteet oli uuringu teostamise ajal aretuseks sobiv. (Animal Breeders' Association of Estonia certifies that sperm quality of the above mentioned bull was suitable for breeding at the time of examination).



PhD Peeter Padrik
ETKU labori juhataja/Lab Manager



Tanel Bulitko
Juhatusesimees/CEO

Juhised/Guidelines

Sertifikaadi eesmärgiks on vähendada ebapiisava spermi kvaliteediga pulle kasutamist aretuses. Sertifikaat ei garanteeri pulli viljakust, kuna ei hõlma kõikide vajalike omaduste nt. libiido, hindamist. Sertifikaat kinnitab, et spermi kvaliteedist lähtuvalt on pull potentsiaalselt viljakas.

The aim of the certificate is to reduce the risk of unsuitable bulls being used for breeding. The certificate does not guarantee bull fertility since some of the important prerequisites such as libido are not assessed. The certificate is a proof that the bull has potential to be fully fertile based upon its semen quality.

Munandikoti ümbermõõt (Scrotal circumference)

Munandikoti ümbermõõdu hindamiseks kasutatakse allolevas tabelis toodud Society of Theriogenology poolt kehtestatud standardeid, kui tööühing pole kehtestanud eraldiseisvaid norme.

For assessment of scrotal circumference, the standards established by the Society of Theriogenology below are used if no alternative standards set by the Breed Society are available.

Vanus kuudes (Age in months)	12 - 15	>15 ≤18	>18 ≤21	>21 ≤24	>24
Min. munandikoti ümbermõõt (min. scrotal circumference) cm	30	31	31	33	34

Spermi üldliikuvus/otseliikuvus (Sperm total motility/progressive motility)

Spermi liikuvust hinnatakse faas-kontrast mikroskoobis suurendusel ×200, +37°C (Computer Assisted Cell Motion Analyser, Sperm Vision, Minitüb GmbH&CO, Germany). Otseliikuvate spermi osakaal peab olema vähemalt 60%. Kui see on alla 60%, kogutakse pulilt uus ejakulaat kordusanalüüsiks. Kui ka selles on otseliikuvate spermi osakaal alla normi, võib selle põhjuseks olla surnud või morfoloogiliselt defektidega spermi suur osakaal.

Sperm motility characteristics were determined with a computer assisted motility analyzer (Computer Assisted Cell Motion Analyzer (CMA), Sperm Vision, Minitüb GmbH&CO, Germany). Samples of spermatozoa are assessed at +37°C under magnification ×200. The minimum requirement for progressive motility is 60%. The bulls with <60% progressive motility will be collected second ejaculate. In case of repeated failure, the reason could be high number of dead or morphologically defective sperm.

Spermi morfoloogia (Sperm morphology)

Spermi morfoloogiliseks uurimiseks analüüsitakse SPERMATTM (Stain Enterprises, Lõuna-Aafrika Vabariik) värvidega valmistatud preparaati faas-kontrast mikroskoobi abil 1000-kordse suurendusega, hinnates igast preparaadist 100 spermi. Morfoloogiliselt defektideta spermi osakaal peab olema vähemalt 70%. Kui tulemus on piiripealne, vahemikus 65-70%, kogutakse pulilt kordusprooviks uus ejakulaat.

The morphology of sperm is evaluated under phase-contrast microscope x 1000 in smears dyed with Spermac stain (Stain Enterprises Inc. Wellington, RSA). In total 100 cells are counted and to meet requirements, at least 70% should be morphologically normal. Two counts of 100 cells will be evaluated in marginal cases of 65-70%.

Pulle, kelle spermi ei vasta kvaliteedinõuetele, kuid kelle suguelundid on normaalsed, on soovitatav korduvalt uurida 2-3 kuu möödudes.

Bulls not meeting the requirements of sperm quality but with normal genitals, are advised to reassess after 2-3 months.

Kogumiskeskus

- ETKÜ-le – loomapidajatele kuuluv
- Paindlik töökorraldus partiide komplekteerimisel
- Piisavalt mahtu suurte partiide laadimiseks
- Veterinaarsed menetlused – uuringud, vaktsineerimine soodsam
- Nakkushaiguste leviku riski vähendamine
- Vahendati **6162** veist



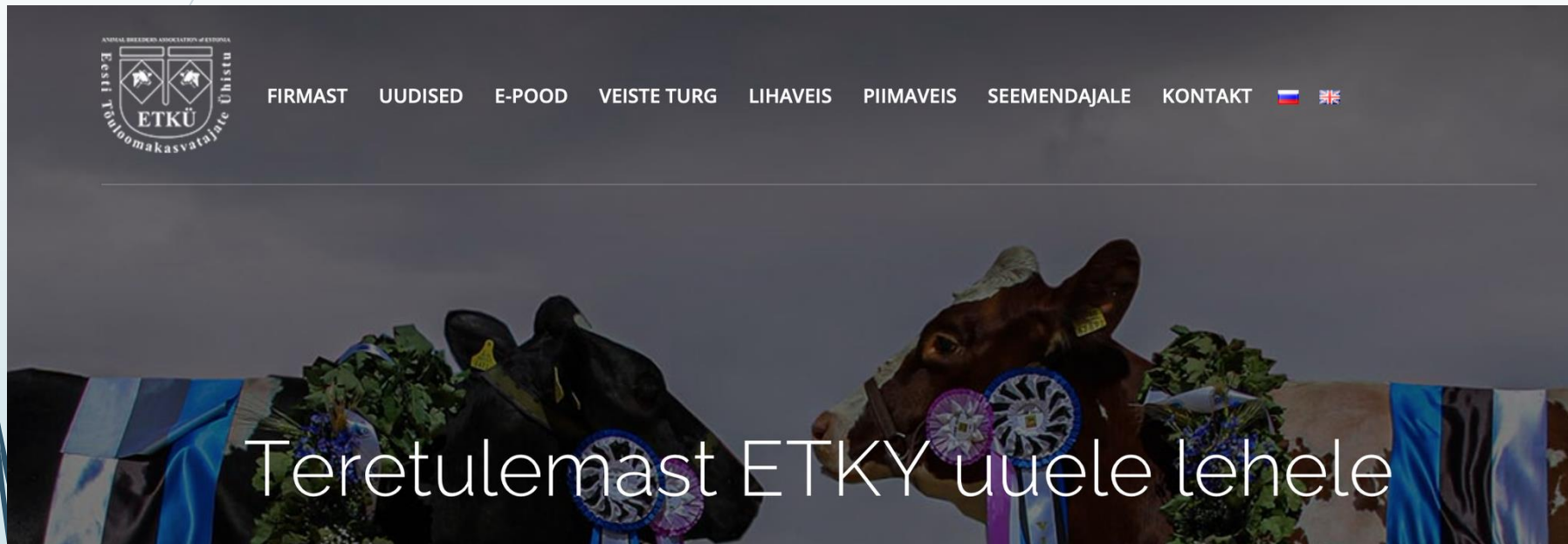
Kogumiskeskus (II)



Kogumiskeskus 2021

- Tiineid mullikaid piimatõud 2116
- Nuumaveised- pullid 1928
- Tapaveiseid 1174
- Nuumaveiseid-lehmik 497
- Tiined ja mittetiined tõuveised lihatõud 421
- Lihatõugu sugupullid 12
- Piimatõugu sugupullid 5
- Loomaomanikke 287
- Suurim renditeenuse kasutaja NTN Teenused (1154),
KMR Livestock 314 jt

ETKÜ kodulehe uuendamine



E-poe arendus

Piimaveised

Esileht / Piimaveised

Otsi/filtreeri

Vali filtreeritav väli

OTSI

Näitan kõiki 18 tulemust

	Pulli nimi ↑	TR nr	Isa & Emalisa	SKAV	SPAV	SSAV	SVAV	Tüüp	Udar	Jalad	Hind	
	ALLSTAR ET	62691	Isa: BALISTO-ET Emalisa: AMIGHETTI NUMERO UNO ET	162	151	125	126		121	121	14.40 €	VAATA
	ALLSTAR ET SS	62691	Isa: BALISTO-ET Emalisa: AMIGHETTI NUMERO UNO ET	162	151	125	126		121	121	27.60 €	VAATA
	AZURIC ET	27847	Isa: AZUR Emalisa: BALISTO-ET								7.20 €	VAATA
	BALTIMO ET	27381	Isa: BOOKEM-ET Emalisa: LONG-LANGS OMAN OMAN-ET	130	134	89	118	114	101	120	8.40 €	VAATA
	BASUDAN ET	27615	Isa: BALISTO-ET Emalisa: SUDAN - ET	149	137	109	139	138	102	135	8.40 €	VAATA

PEIDA VALIKUD | >

Vali Veoring

Harjumaa

Otsi Kogu Poest

Otsi

Sperma Liik

suguselekteeritud

(2)

tavasperma

(16)

Koostöö riigiasutustega

- EPJ AS ja ETKÜ ühised infopäevad
- Piima- ja lihaveiste Jõudluskontrolli tunnustus
- Embrüote säilitamiskeskuse tunnustamine
- Aretusprogrammid
- Eesti Maaülikool / Märja Katsefarm
- Maaeluministeerium ÜPP strateegiakava 2023-2027/
Loomakaubandus/Ühistegevus/ Välissuhted/ Loomatervis
- Tõuaretustoetuse taotlemisel uued nõuded, võimalikud tegevuste laiendamised
- Põllumajandus- ja Toiduamet:
 - Bioturvalisus
 - Riikliku seire laiendamine
 - Loomade heaolu

Koostöö EPKK



Põllumajanduskoda
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda

- Põllumajandusgrupp
- Piimatoimkond
- Lihatoimkond
- Loomakasvatus PIP
- **BreedExpo koostööprojekt**



- Söötmise ja sigimise koolitused Gruusia farmeritele
- Osalemine KAZAgro messil
- Jätkuprojekt?

BreedExpo





- Jõudluskontrolli tarkvarades jätkati piimaveisekasvatajatele mõeldud Vissuke igapäevast arendamist
- 2020. aastal osaleti rahvusvahelises lihaveiste geneetilise hindamise (Interbeef) pilootprojektis. Pilootprojektis osaleti kahe tõu (aberdiin angus ja limusiin) andmetega.
- 2021. aastal osaleti juba rutiinsel hindamisel kahe tunnusega (võõrutusmass ja poegimiskergus) ja nelja tõuga (aberdiin angus, limusiin, hereford, šarolee)
- Edasised sammud (mitme tõu ja mitme tunnusega) otsustatakse koostöös Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistuga 2021. aastal - BEEFEST

Kaivo Ilves Maaeluministeeriumi hõbedane teenetemärk



PALJU ÕNNE!

Koostöö Eesti Tõuloomakasvatuse Liit



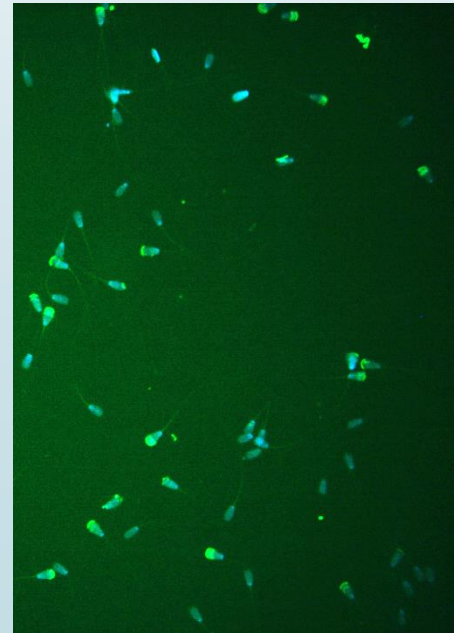
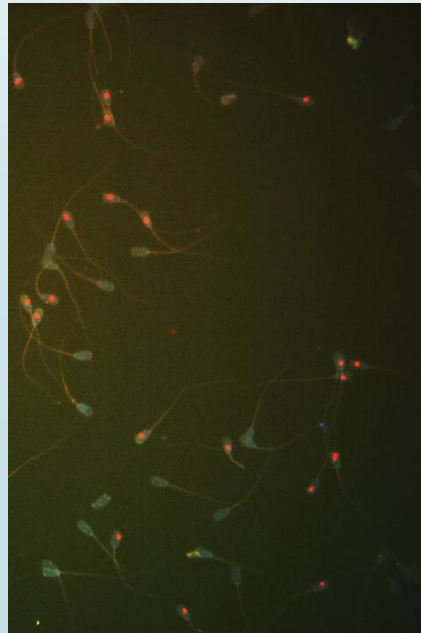
- „Tõuloom“ näitus
- „Tõuloomakasvatus“ ajakiri
- Aretusühistute esindamine riigiga läbirääkimistel
- Suur fookus on kohalike tõugude teemadel



Teadus-arendustegevus



- BIOCC – Nordwise BioTech OÜ
- Piimaklaster



Alamprojekt 1.17 - **Aretus- ja söötmisstrateegiate rakendamine ressursisäästlikuks veiseliha tootmiseks 2019-2023**

Eesmärk

Leida parima nuumajõudlusega pullid aretus- ja tootmis-karjadesse, selgitada söötmise seost nuuma- ja ka liha-jõudlusega

Mida tehakse

- Söötade analüüs, ratsioonide koostamine, loomade valik
- Kontrollitud üleskasvatamise katsete läbiviimine Keavas ja Topi Mõis OÜ farmides
- Andmebaaside loomine, andmete analüüs ja tulemuste interpreteerimine

ETKÜ, Keava

- Läbi on viidud 3 pullide kontrollitud üleskasvatamise katset, sh viimase katse andmed on analüüsimisel
 - Katsetes oli 143 pullikut 6-st tõust, sh 89 Ab, 18 Hf, 14 Li, 12 Si, 9 Ch ja 1 Ba
 - 2019/2020 - parim Ab pull Indie 1805 g ja Ch pull Ivo 2071 g ööpäevas
 - 2020/2021 - parim Ab pull Nosy Frontier 2311 g ja Si pull Uudo 2207 g ööpäevas
 - Söödakulu 1 kg juurdekasvu kohta oli parim 19/20 a. Li 0.85 € ja 20/21 a. Li ja Ba 0.70 €

Topi Mõis OÜ

- Läbi on viidud 3 üleskasvatamise katset tootmistingimustes, kokku ca 320 Li tõugu pulliku ja lehmikuga, sh viimase katse andmed on analüüsimisel
 - Parema jõudlusega loomad läksid aretusse (müüki ja/või oma karja täienduseks)
 - 2019/2020
 - pullikud: massi-iive 1455 g ööpäevas, rümba mass 445 kg, lihakus U+ klass, rasvasus 2,33
 - lehmikud: massi-iive 1105 g ööpäevas, rümba mass 304 kg, lihakus U (62,5%) ja R (37,5%) klass, rasvasus 3,13
 - 2020/2021
 - pullikud: massi-iive 1393 g ööpäevas, rümba mass 454 kg, lihakus U (50%) ja E (20%) klass, rasvasus 2,0
 - lehmikud: massi-iive 1030 g ööpäevas, rümba mass 328 kg, lihakus U klass, rasvasus 3,0

ETKÜ osalusega projektid

► UUTE TOODETE, TAVADE, PROTSESSIDE JA TEHNOLOOGIATE ARENDAMISE TOETUS (16.2)

1. Eesti piimaveiste kasumlikkuse suurendamine uute aretusväärtuste väljatöötamise ja kasutuselevõtmisega ning farmide e-aretusplaanide väljaarendamine

2. Lihaveiste karjahaldusprogrammi prototüübi väljatöötamine (Akronüüm: beefEST)



Muu tegevus

- Põllumajandus- ja Toiduameti nõukoja aseesimees
- Eesti Põllumajandus- Kaubanduskoja nõukogu liige
- PIP loomakasvatuse programmi nõukogu liige
- SA Maaelumuuseumid nõukoja liige
- BIOCC nõukogu liige
- MES nõuandeteenistuse nõuandva koja liige
- Rahvusvahelise Punase Tõu organisatsiooni juhatuse liige
- MEM ÜPP strateegiakava juhtkomisjoni liige

Parimate tunnustamine

- MES teenetemärgid
 - Parima piimaveisekasvataja nimetuse pälvis tänavu Kõpu PM OÜ Tõnu Vreimann
 - Parim lihaveisekasvataja Abaja POÜ Tiia Tiis



Parimad aretajad 2021 tunnustasid ETLL ja PTA



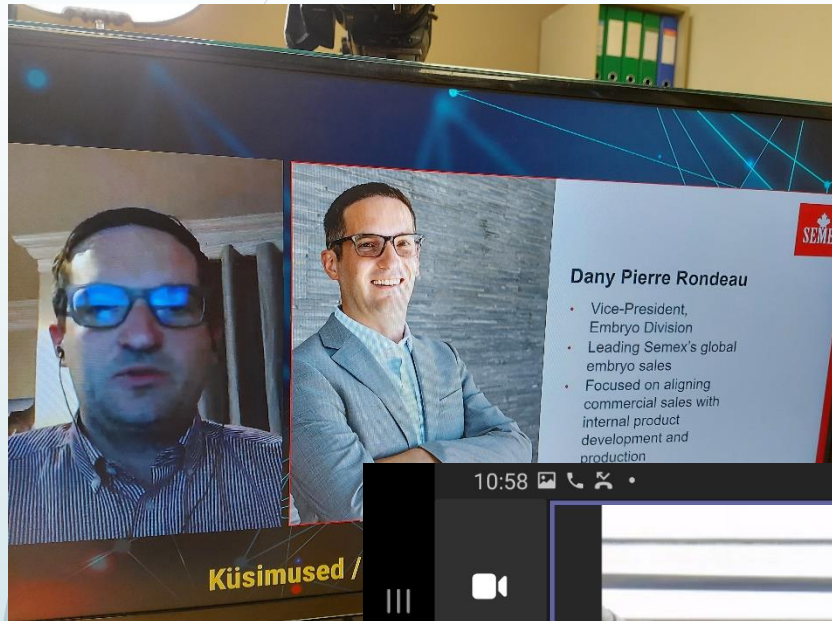
Valiti ka Eesti maakarja Viss 2021



Lihatõugu pullide konkurss



Väliskülalised



-



Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Uzbekistani põllumajandusmessil osalemine



Embrüote siirdamise koolitused



Bova Tech Ltd.
Box 80142
Airdrie, AB T4B 2V8
Canada
Phone: 403-332-1567
Fax: 403-980-3498



A. CERTIFICATE OF EMBRYO RECOVERY

Breed Red Angus **No.** 1936187
Donor Name Red ACC Tibbie 144D
Owner Anderson Cattle Co. Inc. **Address** Comp #2 RR#2
Swan River MB R0L 1Z0
Service Sire Duff Red Wood 1941 **No.** 4221872
I.D. Code 0106AR04749 **Freeze Date or Batch No.** 11/04/20
Sexed Semen X or Y No **CSS** Yes

Ear Tag or Tattoc BIA 144D
Onset Estrus Date 2021 JN 09
Breeding Date 2021 JN 09
Recovery Date 2021 JN 16
Total Recovered 17
No. Cleaved/Degen. 2
No. Unfertilized 0
No. Transferred 0
No. Frozen 14
Discarded 1

Signature

Procedures or Leader of the Embryo Production Team Recovering Embryos
Dr. Andres Artzaga 403-332-1567



Firm Bova Tech Ltd.
ET Code E505

B. CERTIFICATE OF EMBRYO TRANSFER

ACCOMMODATES DIRECT TRANSFER

Date of Embryo Transfer: 2022 JN 16 Surgical ☐ Non-surgical ☒ Other ☐ Days Since Estrus of Donor ?
One Embryo was transferred to each of the following recipients unless it is noted that more than one was transferred.

RECIPIENT IDENTIFICATION	Breed Code	Synchro-nicity	Stage Code	Quality Code	Embryo Manipulated	Straw No.	Transfer Date	Comments
Ear Tag, Registration or Tattoo No 16372467	XX		5	1	N	10DT	2022 JN 16	

Signature

Technician/Procedures or Team Leader that transferred the Embryos
Dr. Andres Artzaga

Firm Bova Tech Ltd.
ET Code E505 Phone 403-332-1567



Maamess ja Luige näitused



Diplomaatide külaskäik ETKÜsse



ETKÜ võitis peapreemia Vana kala 25



ETKÜ nõukogu 2019-2024

1. Tõnu Post
2. Raivo Musting
3. Lembit Paal
4. Avo Kruusla
5. Rita Sardis
6. Jane Mättik
7. Andres Tamm
8. Maire Põhjala

9. Mihkel Olt
10. Karin Feldmann
11. Targo Pikkmets
12. Leia Nõojärv
13. Aavo Mölder
14. Käde Kalamees
15. Tõnu Vreimann



Pullide veebioksjon



Aitäh, et olete meiega!

